

Юлія Молоткіна
(м. Переяслав-Хмельницький, Україна)

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ АФРО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЙОГО ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Статтю присвячено історії формування афро-американського варіанту англійської мови та його фонетичним особливостям. У статті аналізуються теорії походження афро-американського сленгу, специфічні риси його фонологічної системи, а також його значення в процесі міжнародної комунікації. Доведено, що велика кількість лексичних одиниць американського варіанту англійської мови була запозичена з афро-американського сленгу і культура афро-американської спільноти має значний вплив на сучасну молодіжну поп-культуру, тому дослідження особливостей цього варіанту англійської мови є надзвичайно актуальним для мовознавців та педагогів.

Ключові слова: *Афро-американський варіант англійської мови, Ебоніка, гетто, сегрегація, США, Оклендська резолюція, афро-американська спільнота, фонологічна система.*

Стаття посвячена історії розвитку Афро-американського варіанта англійського язика и его фонетическим особенностям. Анализируются теории происхождения афро-американского сленга, особенности его фонологической системы, а также его роль в процессе международной коммуникации. Доказано, что большее количество лексических единиц американского варианта англійського язика было заимствовано из афро-американского сленга и культура афро-американского сообщества имеет существенное влияние на современную молодежную поп-культуру, поэтому исследование особенностей афро-американского варианта англійського язика представляет особый интерес для филологов и педагогов.

Ключевые слова: *Афро-американский вариант англійського язика, Эбоникс, гетто, сегрегація, США, Оклендская резолюція, афро-американское сообщество, фонологическая система.*

The article deals with the history of formation of AfricanAmerican Vernacular English and special features of its phonetic system. The following

article takes a view of theories of origin of AfricanAmericanEnglish, its phoneticpeculiaritiesand shows the meaning of Black English in the process of international communication. Great amount of American English lexical units came from AfricanAmericanVernacularEnglish and the culture of Afro-American society has a considerable influence over modern youth popular culture therefore the research of special features of AfricanAmericanEnglish can be quite interesting and useful for linguists and pedagogues.

Key words: *AfricanAmericanVernacularEnglish (AAVE), Ebonics, ghetto, segregation, USA, Oakland Ebonics resolution, Afro-American society, phonological system.*

Історія виникнення, розвитку та становлення Афро-американського варіанту англійської мови та його роль в сучасному американському суспільстві – досить складна тема, в якій перетинаються лінгвістика, історія культури, політика, соціологія, психологія, філософія та інші дисципліни. Лінгвісти й досі не можуть прийти до спільної точки зору стосовно значення та статусу *Black English* – одні вважають його діалектом, інші стверджують, що це ніщо інше як жаргон афро-американських гетто, а деякі взагалі стверджують, що це окрема мова. Проте, незважаючи на дискусії науковців, неможливо заперечувати той факт, що Афро-американський варіант англійської мови проникає у всі сфери мови через масову культуру, брейк, хіп-хоп, реп тощо і має величезний вплив на формування американської англійської в цілому.

У наш час спостерігається посилений інтерес до вивчення історії розвитку Афро-американського варіанту англійської мови, його роль в міжнародній комунікації, а також дослідження його специфічних рис, що знайшли свій вияв у працях Джофрі К. Пулема, Н. Коваленко, Є. Кушнаррової.

Варто зазначити, що досить мало літератури, яка присвячена вивченню даної теми, і, в основному, вона була опублікована в останні роки. На сьогоднішній день величезну допомогу у дослідженні даної теми надає мережа Інтернет, де можна знайти велику кількість документів та відеоматеріалів, які дають змогу ознайомитися з особливостями цього варіанту англійської мови.

Дослідження особливих рис Афро-американського варіанту англійської мови та історії його формування. Ми розглянемо теорії походження Афро-американського варіанту англійської мови та його фонетичні особливості.

Афро-американський варіант англійської мови (в англomовному середовищі відомий під назвами: *Afroamerican English*, *Black English*, *Ebonics* від англ. *Ebony* – чорний, *i phonics* – звуки, *AAVE* – *African American Vernacular English*, де «*Vernacular*» означає «народний», «розмовний») – особливий різновид англійської мови, який поєднує в собі елементи діалекту та соціолекту, є розмовною, а в деяких випадках – літературною мовою афроамериканців [1].

Інше визначення: Афро-американський варіант англійської мови – це один із діалектів *American English*, який використовується афро-американським населенням в певному середовищі та при певних обставинах. Як й інші американські діалекти, Афро-американський діалект є систематичним варіантом мови, який відрізняється від інших діалектів фонетикою, лексикою та граматикую [7].

Афро-американським діалектом спілкуються в різних частинах світу: США (Гаваї, Південна частина країни), Африка (Гамбія, С'єрра-Леоне, Гана, Того, Нігерія, Камерун), Західна Індія, Гвінея, Північна частина Австралії, Ямайка, Великобританія тощо [7].

Дослідження питань походження, структури та особливостей *AAVE* розпочалося в 60–70-х роках ХХ століття, коли, у зв'язку з активізацією боротьби афро-американців за громадянські права, соціальні проблеми цієї спільноти привернули до себе увагу американського суспільства [6]. Спочатку використовувалися такі терміни як *Negro Speech* або *Negro English*. У 1970 р. з'явився термін *Black English* або *Black English Vernacular* – *BEV* (розмовний чорний англійський) – цей термін використовувався до 1980 року. У середині 80-х рр. ХХ ст. учені почали надавати перевагу терміну «Афро-американський англійський» (*African American English*), і до 1991 р. лінгвісти використовували назву «Афро-американський розмовний діалект» – *African American Vernacular English* –

AAVE). Термін *Ebonics*, який складається з двох слів: «*ebony*» (чорний) та «*phonics*» (звуки, акустика), набув розповсюдження у 1996 р. після того як шкільна рада міста Окленд, штат Каліфорнія, опублікувала «Оклендську резолюцію» [8].

Ця резолюція викликала неабиякий резонанс у суспільному житті США та стала причиною численних скандалів.

18 грудня 1996 р. шкільна рада міста Окленд опублікувала резолюцію, яка пропонувала узаконити викладання шкільних предметів на *Ebonics* – рідній для афро-американських дітей мові. Автори резолюції вважали, що темношкірим дітям важко навчатися на стандартній англійській мові і, на їхню думку, це нововведення повинно було підвищити ефективність навчання. Проте цю пропозицію не схвалили, і більше того, «Оклендська резолюція» стала головною темою численних політичних дебатів та спричинила низку скандалів. Головним аргументом, який використовували противники викладання шкільних предметів на *Ebonics*, було те, що діти так і не засвоять стандартну англійську мову, не зможуть здати випускні екзамени, не зможуть пристосуватися в суспільстві і, як наслідок, так і залишаться соціальними маргіналами і не досягнуть успіху в житті [10].

Тема *Ebonics* стала об'єктом глузувань, темношкірих американців почали зображувати злочинцями, наркоторговцями, дурними, лінивими та не амбіційними людьми. А спробу затвердити *Ebonics* в якості мови викладання назвали офіційним підтвердженням інтелектуальної неспроможності темношкірого населення. Таким чином, термін, який повинен був об'єднати афро-американців, натомість став символом соціальної та культурної деградації [10]. Як згадує американський лінгвіст Джофрі Пулем у своїй праці «*African American Vernacular English is not Standard English with mistakes*», *Ebonics* опинився в центрі скандалів та суперечок – одні науковці наполягали на тому, що це окрема мова, яка повинна мати особливий статус, інші – що це ніщо інше як жаргон афро-американських гетто. Тому не дивно, що спроба шкільної ради міста Окленд запровадити викладання предметів для темношкірих дітей на *Ebonics* стала темою глузливих

жартів в пресі та на телебаченні. Наприклад, 4 червня 1997 р. газета «*The Economist*» опублікувала статтю «*The Ebonics virus*», в якій автор порівнював Black English з вірусом Еболи в Республіці Заїр (Центральна Африка): «One problem with the name was that it lent itself irresistibility to stupid puns and jokes. *The Economist* picked it up and printed a brief story headed «*The Ebonics virus*», a tasteless reference to the then-recent outbreak of the horrible Ebola fever in Zaire (the subliminal link: nasty things out of Africa). People rapidly invented other – onics words to mock the idea of letting African Americans have their own claim to a language. Would Jewish people propose that their way of speaking English should be designed Hebonics? Could stupid people complain that they were victims of their native language, Moronics? Cartoonists seemed to find such possibilities endlessly amusing, and jokes kept coming for more than a year» [11].

«Оклендську резолюцію» не схвалили в Сенаті, тому Black English так і не отримав особливого статусу в школі. Фахівці й досі сперечаються про те, чи було це рішенням правильним, і дискусії навколо значення Ebonics в суспільстві не вщухають і досі.

Так само не припиняються дискусії щодо походження Афро-американського варіанту англійської мови. Лінгвісти й досі не можуть дати чіткої відповіді де і коли саме виник *AAVE*. Існує декілька теорій стосовно походження Афро-американської англійської.

Перша теорія – креольська. Згідно цієї теорії, раби, привезені в Північну Америку, привезли з собою західно-африканську мову і в процесі комунікації з білими хазяїнами винайшли примітивний спосіб спілкування з використанням англійської лексики, а звукова система їхньої мови є чимось середнім між англійським та африканським варіантом фонетики [10].

Над другою теорією зараз активно працюють американські діалектологи. Прихильники цієї теорії стверджують, що Афро-американський варіант англійської мови є одним із типів південноамериканської англійської мови і виник він на основі специфічних діалектів півдня Сполучених Штатів Америки,

на які, в свою чергу, особливо вплинули східно-англійські діалекти [10].

І найбільш актуальною на сьогоднішній день є третя теорія походження Афро-американської англійської – це соціолінгвістична теорія. Вона стверджує, що фонетичні, граматичні та лексичні відмінності *AAVE* від стандартної англійської мови, пояснюються досить неприємним фактом для сучасного ліберально-демократичного суспільства США, а саме тим, що афро-американці довгий час були загнані в чорні гетто великих міст (так звані «внутрішні міста», *inner cities*), і в США існувала жорстка сегрегація між білим та темношкірим населенням [10]. Расова сегрегація в США – це відокремлення білого населення США від інших етнічних груп (в основному від темношкірих та індіанців), вона здійснювалася шляхом різноманітних соціальних розмежувань. Офіційно сегрегація почала існувати з 1865 р., з прийняттям тринадцятої поправки до американської конституції, яка забороняла рабство. Представникам афро-американської спільноти заборонялось навчатися разом з білим населенням (було створено окремі навчальні заклади для темношкірих); їм було заборонено займати перші чотири ряди в автобусах, так як ці місця були призначені «виключно для білих» – якщо ж всі «місця» для білих були зайняті, то темношкірі повинні були встати та поступитися своїми «чорними місцями» для білого громадянина; існувало розмежування і в громадських закладах – у кафе висіли таблички, які позначали де розташовані столики для «білих» та «чорних» [9]. Тому, враховуючи ці фактори, не дивно, що в англійській мові виникло таке явище як Афро-американський варіант англійської мови або *Ebonics*. Згідно соціолінгвістичної теорії, класична англійська мова для темношкірого населення – це мова білих людей. А біла людина не була другом для темношкірого, тому в гетто спеціально працювали над мовою, щоб її ніхто не міг зрозуміти. Розмовляти незрозумілою для решти мови темношкірі почали відтоді, як з'явилися на континенті: раби були вимушені тримати в таємниці багато речей від білих хазяїнів – навіть тоді, коли вони спілкувалися

на одній мові. Передати інформацію так, щоб її зрозуміли, тільки ті, кому потрібно. Типовий спосіб – взяти слово і використати його в протилежному значенні, наприклад: *stupid* (тупий) – «хороший»; образливе слово *nigga* (нігер) в процесі спілкування між темношкірими набуває значення «товариш, брат, свій»; *fat* (товстий, огрядний) – проте його інколи пишуть *phat* – в середовищі афро-американців означатиме «крутий»; *dope* (наркотик) також набуває цілком протилежного значення – «відмінний, чудовий» тощо [10].

Чим же відрізняється *Ebonics* від стандартної англійської мови? Перед тим, як почати більш детально розглядати особливості Афро-американського варіанту англійської мови, хотілось би навести декілька прикладів, які дають загальне уявлення про те, що являє собою *AAVE*:

(1) *AAVE*:

Lawd a mussy, honey. Ah sho is glad tuh see mah chile!

Standard English:

Lord has mercy, honey. I sure am glad to see my child!

(2) *AAVE*:

«*Why ain' t you at the ball game, too? Everybody else is dere*».

«*Well, Ah see somebody else besides me ain' tdere...*».

«*Dat'scause Ah m dumb. Ah got de thing all mixed up. Ah thought de game was goingtuh be at Hungerford...*».

Standard English:

«*Why aren't you at the ballgame, too? Everybody else is there*».

«*Well, I see somebody else besides me isn't there*».

«*That's because I'm dumb. I've got the thing all mixed up. I thought the game was going to be out at Hungerford...*».

Ці приклади взяті з роману З. Харстон «*Their Eyes Were Watching God*», який вважається класикою Афро-американської літератури. Автор з особливою майстерністю передав особливості Афро-американської англійської [6].

Основною відмінною рисою *AAVE* є його фонетична система. *Ebonics* дійсно звучить інакше, ніж стандартна англійська мова. Інтонація *AAVE* надзвичайно специфічна,

але описати її в цілому практично неможливо. Найпростіший спосіб – просто послухати як говорять афро-американці, для того щоб відчутти характерний ритм їхнього мовлення. Напевно, багато хто чув приклади *AAVE* в сучасних фільмах та музичних композиціях (наприклад, в композиціях в стилі «реп»). Звуки та інтонацію *AAVE* досить легко впізнати – це було доведено під час так званого «*blind test*», в ході проведення якого учасники не могли бачити один одного. Учасники тесту у 80% випадках впізнавали співрозмовника афро-американця [6].

Проте описати особливості фонологічної системи *AAVE* цілком можливо. Досліджуючи систему голосних, можна помітити такі характерні особливості: короткий звук [e] замінюється на [ɪ], таким чином слова *pen* і *pin* звучать однаково. Дифтонг [ai] досить часто стає монофтонгом у таких словах як *side*, *time*, *I* (у наведених вище прикладах З. Харстон відображає цю особливість у написанні – *Ah* замість *I*, *mah* замість *my*) [6].

При порівнянні систем приголосних звуків *Standard English* та *AAVE* також простежуються певні відмінності. У *AAVE* відсутня характерна для американського варіанту англійської мови ротація. Звук [r] випадає після голосних та в кінці складу. Інколи, це явище відображається в написанні: наприклад, замість *sister* можна зустріти *sistah*, замість *car* – *cah*, *summertime* – *summahtime*. До речі, сталого правопису в *Black English* не існує [1, с. 10].

Також досить часто зустрічаються випадки редукції кінцевої приголосної: *test* – *tes'*, *desk* – *des'*, *left* – *lef'*, *respect* – *respec'*, *stopped* – *stop'*, *hand* – *han'*, *old* – *ol'* [6]. Проте, якщо дзвінкий приголосний стоїть перед глухим, то редукція не відбувається (*jump*, *crank*) [6].

Фрикативні приголосні [θ] та [ð] вимовляються по-різному, в залежності від їхньої позиції в слові. На початку слова дзвінкий фрикативний приголосний [ð] звучить як [d], наприклад: *the* – *de*, *this* – *dis*, *them* – *dem*, *that* – *dat*. Якщо [ð] знаходиться в медіальній позиції, то він вимовляється як [v], наприклад: *brother* – *bruvver*. Глухий фрикативний приголосний [θ] в початковій позиції вимовляється як [t], в медіальній і кінцевій позиції – як [f], наприклад: *death* – *def* [6].

Іноді відбувається вокалізація звуку [l] (слова *steal* і *nickel* звучать як [sti] і [nik]) – це явище відображається в граматичній системі через появу омонімів:

You'll = your, you [ju], *I'll = I* [a], *I'll do it = I do it* [a du it], *he'll be here = he be here* [hi bi hi] [6].

Носовий звук [ŋ], у словах, які закінчуються на – *ing* зазвичай вимовляються як [ŋ], в написанні – *singin', dancin', somethin', nothin'* [6].

Окрім вище згаданих особливостей в системі голосних та приголосних звуків, в Афро-американському варіанті англійської мови простежуються дії принципу економії на рівні фонетичних процесів. Одним із таких принципів, який спостерігається в *Ebonics*, є явище елізії. Елізія (від лат. *elisio* – виштовхування, вижимання) у лінгвістиці – випадання звуку (голосна, приголосна або склад) у слові або фразі з метою полегшення вимови для мовця. Іноді звуки можуть бути опущені з метою поліпшення благозвучності. Як правило елізія не зумисна, але може бути зумисною. Суб'єктивно елізія сприймається як невиразна вимова або як пропущений звук [4]. У лінгвістичній літературі елізією називають останній ступінь процесу редукції або нульовою редукцією. Також вважається, що випадіння окремих звуків можна розглядати як крайній випадок асиміляції, коли один звук повністю поглинається іншим і таким чином зовсім втрачається. Наприклад: ['klʌbd] *cupboard*, ['forɪd] *forehead*, ['teɪ'keə] *takecare* [5]. В *Ebonics* є дуже поширеними випадки, коли цілі вирази, в яких декілька слів, які підпали під вплив елізії, зливаються настільки, що утворюють єдиний звуковий комплекс, який навіть набуває графічне відображення, яке називається графон. Графон – це зумисне викривлення орфографічної норми, яке відображає індивідуальні або діалектні порушення фонетичної норми. Цей термін ввів В. Кухаренко в своїй праці «Практикум по стилістиці інострального мови». Розрізняють інтеріорні графони, які реалізуються в складі слова, наприклад *'cause* замість *because*, і контактні, які реалізуються в поєднанні слів, наприклад *gonna* замість *going to*. Головна функція графонів – характерологічна: вони допомагають виділити в мовленні

персонажу фонетичні особливості, які характеризують його як представника певного соціального середовища, діалекту або відображають його індивідуальні особливості [3].

Звичайно, явище елізії та графонів властиве не лише для Афро-американського варіанту англійської мови. Ці явища часто зустрічаються і в *Standard English*. Проте в *AAVE* вони набувають особливого забарвлення і роблять його ще більш специфічним та незрозумілим для самих американців, і тим більше, для іноземців. Американський відеоблогер, відомий під псевдонімом *KevonStage*, виклав на своєму каналі в *YouTube* цикл так званих «уроків» під назвою «*Black Folks Slang*», в яких він пояснює незрозумілі для білого населення особливості Афро-американського сленгу. Для наочності він використовує публікації афро-американців в соціальній мережі *Twitter*. Саме ці публікації показують як явище елізії відображається у формі графонів. Ось декілька прикладів з цих відео-уроків:

1) Фраза *better not* в швидкому темпі мовлення звучить як *bednot* і знаходить своє відображення в писемному мовленні, наприклад:

*You **bednot** out up.*

*Diz happen to you or sum? **Bednot**.*

2) *Sure will* та *Sure is* зливаються і утворюють новий звуковий комплекс *sholl*:

*For Alex to be so hurt she **sholl** did move on to Caesar quick.*

***Sholl** wish would stop tweeting and do some work.*

3) Також зазнає трансформації фраза *I don't even* і набуває нового звучання *Ioneem*:

***Ionnem** know what he talkin' 'bout my hair be dry when I walk in the rain.*

*I'm upset at Gina for those burpees. **Ioneem** know why I'm tweeting her.*

4) *Talking about* також підпадає під вплив елізії і звучить як *talmbout*:

*Ioneem know what you're **talmbout**. How did Nasir lose this time?*

5) *Both of them* звучить як *bofum*:

*I can't choose between the two, just gimme **bofum**.*

6) *So we can* в процесі мовлення звучить як *sweekin* [2].

Отже, фонетичні особливості Афро-американського варіанту англійської мови роблять його досить специфічним і часом незрозумілим для сприймання. Звучить *Ebonics* не так, як звичайна англійська мова. Іноземцеві буває досить важко зрозуміти афро-американця, особливо, якщо останній не намагається бути зрозумілим. Більше того, самі американці часом не розуміють *Black English*. Такі непорозуміння часто ставали темою різноманітних жартів на телебаченні, в пресі та в мережі Інтернет. Вивчення та розуміння цих особливостей відіграє важливу роль в процесі міжнародної комунікації, адже, як було сказано на початку даної статті, Афро-американський варіант англійської мови проникає у всі сфери англійської мови через масову культуру, тому дослідження *Black English* має важливе значення для підвищення ефективності спілкування та викладання іноземних мов.

Перспективи подальших розвідок. Слід зазначити, що дослідження особливостей Афро-американського варіанту англійської мови вимагає продовження у зв'язку з тим, що останнім часом в рамках американського діалекту англійської мови все більшої самостійності набуває такий варіант мови як *Black English*. Саме тому постає питання стосовно його комплексного вивчення як на офіційному так і на неформальному рівнях.

Література

1. Афро-американский английский [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публікації : https://ru.wikipedia.org/wiki/Афроамериканский_английский.
2. Відеоблог Kevon Stage. Black Folks Slang [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публікації : <https://www.youtube.com/watch?v=RRriNPDpmGU&list=RDRRriNPDpmGU#t=12>.
3. Графон [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публікації : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Графон>.
4. Елізія [Електронний ресурс]. – Режим доступу до публікації : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Елізія>.
5. Елькин В. Реализация лингвистической экономии на фонетическом уровне английского языка [Електронний

ресурс] / В. Елькин. – Режим доступа к публикации : <http://xn--80aafngqnlfc6b3hm.xn--p1ai/all/realizacija-lingvisticheckoi-yekonomina-foneticheskom-urovne-angliiskogo-jazyka.html>.

6. История развития AAVE [Электронный ресурс]. – Режим доступа к публикации : http://www.durov.com/study/Istoriya_razvitiya_AAVE-123.doc.

7. Коваленко Н.И. История возникновения и развитие афроамериканского диалекта [Электронный ресурс] / Н.И. Коваленко. – Режим доступа к публикации : <http://www.rae.ru/forum2010/7/376>.

8. Кушнарёва Е.С. К вопросу об истории возникновения Black English / Е.С. Кушнарёва // Молодой ученый. – 2011. – № 5. – Т.2. – С. 20–22.

9. Расовая сегрегация в США [Электронный ресурс]. – Режим доступа к публикации : https://ru.wikipedia.org/wiki/Расовая_сегрегация_в_США.

10. Черный английский. История Эбоникса [Электронный ресурс]. – Режим доступа к публикации : <http://www.lingvaflavor.com/cherniy-angliyskiy-istoriya-eboniksa>.

11. Geoffrey K. Pullum. African American Vernacular English is not Standard English with mistakes [Электронный ресурс] / K. Pullum Geoffrey. – Режим доступа до публікації : <http://web.stanford.edu/~zwicky/aave-is-not-se-with-mistakes.pdf>.

*Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук, доцентом
кафедри іноземної філології і методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
Скляренко О.Б.*

Стаття надійшла до редакції 15 лютого 2015 року